

Laidiens: **15.12.2017., Nr. 249**

Oficiālās publikācijas Nr.: **2017/249.4**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 736

Rīgā 2017. gada 12. decembrī (prot. Nr. 61 37. §)

Kārtība, kādā novērš, ierobežo un kontrolē gaisu piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu"
11. panta otrās daļas 19. punktu,
45. panta pirmo daļu un 46. panta otro daļu*

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā:

- 1.1. novērš, ierobežo un kontrolē gaisu piesārņojošo vielu emisiju no sadedzināšanas iekārtām;
- 1.2. operators kontrolē piesārņojošo vielu emisiju gaisā, veic monitoringu un sniedz attiecīgu informāciju;
- 1.3. nodrošina informācijas pieejamību sabiedrībai par sadedzināšanas iekārtu radīto gaisa piesārņojumu.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

- 2.1. atkritumi – Atkritumu apsaimniekošanas likuma izpratnē;
- 2.2. biomasa – produkti, kuri sastāv no augu izcelsmes materiāliem, ko var izmantot par kurināmo enerģijas iegūšanai, kā arī šādi atkritumi:
 - 2.2.1. augu atkritumi no lauksaimniecības un mežniecības;
 - 2.2.2. augu atkritumi no pārtikas rūpniecības, ja iegūto siltumu reģenerē;
 - 2.2.3. šķiedras saturoši augu atkritumi no celulozes masas ražošanas un papīra ražošanas no celulozes, ja tās līdzsadedzina ražošanas vietā un iegūto siltumu reģenerē;
 - 2.2.4. korķa atkritumi;
 - 2.2.5. koksnes atkritumi, izņemot koksnes atkritumus, kuros pēc apstrādes ar koksnes aizsargvielām vai pārklājumiem var būt halogēnorganiskie savienojumi vai smagie metāli, un koksnes atkritumus, kas rodas būvdarbos vai būvju nojaukšanas darbos;
- 2.3. dabasgāze – dabā sastopamais metāns, kas satur līdz 20 % (pēc tilpuma) inerto komponentu un citu sastāvdaļu;

2.4. darba stundas – stundās izteikts laiks, kurā sadedzināšanas iekārta pilnībā vai daļēji darbojas (izņemot iekārtas palaišanas un apturēšanas periodus) un izvada emisiju gaisā;

2.5. degvieleļļa (mazuts) – no naftas produktiem iegūta šķidrā degviela, uz kuru attiecināmi Kombinētās nomenklatūras kodi no 2710 19 51 līdz 2710 19 68, 2710 20 31, 2710 20 35 vai 2710 20 39, kā arī no naftas produktiem iegūta visu veidu šķidrā degviela (izņemot dīzeļdegvielu (gāzeļļu)), kas pēc destilācijas rādītājiem ietilpst degvieleļļu grupā, ko izmanto par kurināmo un no kura 250 °C pārtvaices procesā izdalās mazāk par 65 tilpuma procentiem, ieskaitot zudumus. Destilācijas rādītājus nosaka atbilstoši Amerikas Testēšanas un materiālu biedrības izstrādātajai ASTM D86 metodei. Ja destilācijas rādītājus nevar noteikt ar ASTM D86 metodi, naftas produkts tiek pielīdzināts degvieleļļai;

2.6. divu kurināmo dzinējs – iekšdedzes dzinējs, kurā izmanto kompresijas aizdedzi un dīzeļa ciklu, kad izmanto šķidro kurināmo, bet Otto ciklu, kad izmanto gāzveida kurināmo;

2.7. dīzeļdegviela (gāzeļļa) – no naftas produktiem iegūta šķidrā degviela, uz kuru attiecināmi Kombinētās nomenklatūras kodi 2710 19 25, 2710 19 29 vai 2710 19 47, vai 2710 19 48, vai 2710 20 17, vai 2710 20 19, kā arī no naftas produktiem iegūta visu veidu šķidrā degviela, no kuras 250 °C temperatūrā pārtvaices procesā izdalās mazāk par 65 tilpuma procentiem, ieskaitot zudumus, bet 350 °C temperatūrā – vismaz 85 tilpuma procenti, ieskaitot zudumus. Destilācijas rādītājus nosaka ar ASTM D86 metodi;

2.8. dīzeļdzinējs – iekšdedzes dzinējs ar dīzeļa ciklu, kurā kurināmā aizdedzināšanai izmanto kompresijas aizdedzi;

2.9. dūmenis – konstrukcija ar vienu vai vairākiem dūmvadiem, pa kuriem izplūdes gāzes un putekļus jeb daļiņas izvada atmosfērā;

2.10. dzinējs – gāzes dzinējs, dīzeļdzinējs vai divu kurināmo dzinējs;

2.11. esošā lielas jaudas sadedzināšanas iekārta – lielas jaudas sadedzināšanas iekārta, kuras darbība ir uzsākta līdz 2014. gada 7. janvārim un kurai atbilstoši normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, atļauja piesārņojošās darbības veikšanai (turpmāk – atļauja) izsniegta pirms 2013. gada 7. janvāra vai par kurām iesniegums atļaujas saņemšanai Valsts vides dienestā ir iesniegts pirms minētā datuma;

2.12. esošā vidējas jaudas sadedzināšanas iekārta – vidējas jaudas sadedzināšanas iekārta, kuras darbība ir uzsākta līdz 2018. gada 20. decembrim, un darbības veikšanai ir saņemta atbilstoša atļauja vai C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājums;

2.13. gāzes dzinējs – iekšdedzes dzinējs ar Otto ciklu, kurā kurināmā aizdedzināšanai izmanto dzirksteļāizdedzi;

2.14. gāzturbīna – jebkura rotējoša mehāniska ierīce, kurā siltumenerģiju pārvērš mehāniskā darbā un kuras galvenās sastāvdaļas ir kompresors, siltumiekārta, kurā oksidē kurināmo darba šķidrums sakarsēšanai, un turbīna. Gāzturbīna aptver gan atvērtā cikla, gan kombinētā cikla gāzturbīnas, kā arī gāzturbīnas koģenerācijas režīmā, visas iepriekšminētās – ar vai bez papildu kurināšanas;

2.15. jaukta kurināmā sadedzināšanas iekārta – sadedzināšanas iekārta, kurā vienlaikus vai pārmaiņus var izmantot vismaz divu veidu kurināmos;

2.16. jauna lielas jaudas sadedzināšanas iekārta – lielas jaudas sadedzināšanas iekārta, kuras darbība ir uzsākta pēc 2014. gada 7. janvāra un kurai atļauja izsniegta pēc 2013. gada 7. janvāra vai par kuru iesniegums atļaujas saņemšanai Valsts vides dienestā iesniegts pēc minētā datuma;

- 2.17. jauna vidējas jaudas sadedzināšanas iekārta – vidējas jaudas sadedzināšanas iekārta, kuras darbība ir uzsākta pēc 2018. gada 20. decembra, un darbības veikšanai ir saņemta atbilstoša atļauja vai C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājums;
- 2.18. kurināmais – jebkurš ciets, šķidrums vai gāzveida degošs materiāls;
- 2.19. lielas jaudas sadedzināšanas iekārta – sadedzināšanas iekārta, kuras kopējā nominālā ievadītā siltuma jauda ir 50 MW un vairāk;
- 2.20. naftas pārstrādes procesa kurināmais – ciets, šķidrums vai gāzveida degošs materiāls, kas radies jēlnaftas destilācijas un konversijas procesos, tai skaitā naftas pārstrādes deggāze, sintēzes gāze, pārstrādes rūpnīcas eļļas un naftas kokss;
- 2.21. nominālā ievadītā siltuma jauda – maksimālā ievadītā siltuma jauda, kuru noteicis sadedzināšanas iekārtas ražotājs un kuru attiecīgā iekārta spēj nodrošināt nepārtrauktas darbības laikā, darbojoties vienmērīgi un stabili un izmantojot galveno kurināmo vai, ja ir jaukta kurināmā sadedzināšanas iekārta, – vairākus galvenos kurināmos, ar ražotāja noteikto lietderības koeficientu;
- 2.22. noteicošais kurināmais – kurināmais, kuram salīdzinājumā ar citiem kurināmajiem, ko izmanto jaukta kurināmā sadedzināšanas iekārtās, kurās atsevišķi vai kopā ar citiem kurināmajiem lieto pašu patēriņam pārstrādātas jēlnaftas destilācijas un pārstrādes atlikumus, ir visaugstākā emisijas robežvērtība vai, ja vairākiem kurināmajiem ir tāda pati robežvērtība, kurināmais, kuram salīdzinājumā ar citiem minētajiem kurināmajiem ir visaugstākā ievadītā siltuma jauda;
- 2.23. putekļi jeb daļiņas – jebkādas formas, struktūras vai blīvuma daļiņas, kuras paraugu ņemšanas vietas apstākļos izkliedētas gāzes fāzē un kuras var atdalīt, filtrējot noteiktos apstākļos, pēc tam, kad iegūts analizējamās gāzes reprezentatīvs paraugs, un kuras pēc žāvēšanas noteiktos apstākļos paliek pirms filtra un uz tā;
- 2.24. sadedzināšanas iekārta – iekārta, kurā oksidē kurināmo, lai iegūtu siltumenerģiju tālākai izmantošanai;
- 2.25. slāpekļa oksīdi – slāpekļa monoksīds un slāpekļa dioksīds, kas izteikti kā slāpekļa dioksīds (NO_2) (turpmāk – NO_x);
- 2.26. stabilas ražošanas palaišanas minimālā slodze – pēc iekārtas palaišanas novērojamā minimālā slodze, pie kuras ražojošā sadedzināšanas iekārta darbojas vienmērīgi un stabili, kā arī droši un uzticami piegādā enerģiju tīklam, siltuma akumulatoram vai rūpnīcai;
- 2.27. stabilas ražošanas apturēšanas minimālā slodze – minimālā slodze, pie kuras sadedzināšanas iekārta vairs nespēj droši un uzticami piegādāt enerģiju tīklam, siltuma akumulatoram vai rūpnīcai un tiek uzskatīts, ka tā tiek izslēgta;
- 2.28. derīgas emisijas vērtības – mērītās gaisa piesārņojošo vielu emisijas vērtības, kurām veikta kvalitātes kontrole un kuras ir atzītas par ticamām;
- 2.29. vidējas jaudas sadedzināšanas iekārta – sadedzināšanas iekārta, kuras kopējā nominālā ievadītā siltuma jauda ir vienāda ar vai lielāka par 1 MW un mazāka par 50 MW;
- 2.30. zona – teritoriāla vienība, kas atbilstoši normatīvajiem aktiem par gaisa kvalitāti noteikta gaisa kvalitātes novērtēšanai un pārvaldības vajadzībām.
3. Noteikumu prasības attiecas uz lielas un vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām neatkarīgi no tajās izmantotā kurināmā veida, izņemot šādas sadedzināšanas iekārtas:

- 3.1. sadedzināšanas iekārtas, kurās sadegšanas produktus tieši izmanto karsēšanai, žāvēšanai vai jebkādai citai priekšmetu vai materiālu apstrādei;
 - 3.2. pēcdedzināšanas iekārtas, kas paredzētas izplūdes gāzu attīrīšanai, tās sadedzinot, un kas netiek darbinātas kā neatkarīgas sadedzināšanas iekārtas;
 - 3.3. iekārtas krekinga procesa katalizatoru reģenerācijai;
 - 3.4. iekārtas sērūdeņraža pārvēršanai sērā;
 - 3.5. ķīmiskās rūpniecības reaktori;
 - 3.6. koksa krāsnis;
 - 3.7. kauperi (domnas krāšņu gaisa sildītāji);
 - 3.8. tehniskie agregāti, kas paredzēti sauszemes transportlīdzekļu, kuģu un lidaparātu piedziņai;
 - 3.9. gāzturbīnas un gāzes dzinēji uz atkrastes platformām;
 - 3.10. atkritumu sadedzināšanas un līdzsadedzināšanas iekārtas, uz kurām attiecas normatīvie akti par prasībām atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai;
 - 3.11. sadedzināšanas iekārtas, uz kurām attiecas normatīvie akti par autoceļiem neparedzētās mobilās tehnikas iekšdedzes motoru radīto piesārņojošo vielu emisiju gaisā;
 - 3.12. sadedzināšanas iekārtas, kurās par kurināmo izmanto Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Regulas (EK) Nr. 1069/2009, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1774/2002 (Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regula) (turpmāk – regula Nr. 1069/2009), 9. panta "a" punktā noteiktos lauksaimniecības dzīvnieku kūtsmēslus un kuru kopējā nominālā ievadītā siltuma jauda nepārsniedz 50 MW atbilstoši Eiropas Komisijas 2011. gada 25. februāra Regulas (ES) Nr. 142/2011, ar kuru īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un īsteno Padomes Direktīvu 97/78/EK attiecībā uz dažiem paraugiem un precēm, kam uz robežas neveic veterinārās pārbaudes atbilstīgi minētajai direktīvai noteiktajām prasībām (turpmāk – regula Nr. 142/2011), 6. panta 8. punktam;
 - 3.13. lauku saimniecībās izmantotās sadedzināšanas iekārtas, kurās par kurināmo izmanto vienīgi Regulas Nr. 1069/2009 9. panta "a" punktā noteiktos nepārstrādātos mājputnu mēslus un kuru kopējā nominālā ievadītā siltuma jauda ir mazāka par vai vienāda ar 5 MW;
 - 3.14. sadedzināšanas iekārtas, kurās degšanas gāzveida produktus izmanto tiešai apkurei, lai darbavietas apstākļu uzlabošanai apsildītu iekštelpas;
 - 3.15. krematorijas;
 - 3.16. sadedzināšanas iekārtas, kurās sadedzina naftas pārstrādes procesa kurināmo atsevišķi vai kopā ar citu kurināmo, enerģijas ražošanai minerāleļļas un gāzes pārstrādes rūpnīcās;
 - 3.17. reģenerācijas katli celulozes ražošanas iekārtās.
4. Ja lielas vai vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtas galvenā funkcija ir siltumenerģijas iegūšana tālākai izmantošanai un tajā kā kurināmo līdzsadedzina dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus un atvasinātus produktus

vai par kurināmo izmanto tikai dzīvnieku izcelsmes kausētos taukus, tauku frakcijas un zivju eļļu, operators papildus regulā Nr. 1069/2009 noteiktajām prasībām un atbilstoši regulas Nr. 142/2011 IV pielikuma IV nodaļas 2. iedaļas F sadaļas 2. punkta "f" apakšpunktā noteiktajai prasībai izpilda arī šajos noteikumos minētās prasības.

5. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar attiecīgo standartu tehnisko komiteju iesaka nacionālajai standartizācijas institūcijai saistībā ar šiem noteikumiem izstrādājamo, adaptējamo un piemērojamo standartu sarakstu.

6. Nacionālā standartizācijas institūcija publicē Standartizācijas biroja tīmekļvietnē (www.lvs.lv) to Latvijas nacionālo standartu sarakstu, kurus piemēro šo noteikumu prasību izpildei (turpmāk – piemērojamie standarti).

2. Iesniegums atļaujas saņemšanai un atļaujas nosacījumi gaisu piesārņojošo vielu emisijai no sadedzināšanas iekārtām

7. Lai novērtētu sadedzināšanas iekārtas radītās emisijas un nodrošinātu, ka tās radīto emisiju dēļ piesārņojošo vielu koncentrācija nepārsniegs normatīvajos aktos par gaisa kvalitāti noteiktos gaisa kvalitātes normatīvus un emisija no sadedzināšanas iekārtas nepārsniegs šajos noteikumos norādītās emisijas robežvērtības, operators atbilstoši normatīvajos aktos par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi noteiktajai kārtībai iesniegumam par atļaujas saņemšanu A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai pievieno emisijas limitu projektu. Emisijas limitu izsaka kā vielas koncentrāciju (mg/Nm^3) pie noteikta skābekļa satura sausā gāzē.

8. Ja sadedzināšanas iekārtas darbība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, tiek klasificēta kā C kategorijas piesārņojošā darbība (šo noteikumu izpratnē – sadedzināšanas iekārta ar nominālo ievadīto siltuma jaudu no 1 līdz 5 MW, kas par kurināmo izmanto biomasu, kūdru vai gāzveida kurināmo), tās operators veic iekārtas radīto emisiju daudzuma aprēķinu (tai skaitā, lai aprēķinātu dabas resursu nodokli par emisiju) atbilstoši šādai kārtībai:

8.1. jaunām sadedzināšanas iekārtām – emisiju daudzumu aprēķina, ņemot vērā attiecīgajai sadedzināšanas iekārtu grupai piemērojamo emisiju robežvērtību vai iekārtas izgatavotāja apliecinājumā norādīto emisijas faktoru (piesārņojošās vielas emisiju daudzuma attiecību pret darbību raksturojošu parametru) vai koncentrāciju, ja šīs vērtības apliecina, ka emisijas koncentrācija ir zemāka nekā emisijas robežvērtība;

8.2. esošām sadedzināšanas iekārtām – saskaņā ar normatīvajiem aktiem par vides prasībām mazo katlumāju apsaimniekošanai. Ja esošās sadedzināšanas iekārtas derīgās emisijas vērtības atbilst šo noteikumu 1. pielikumā norādītajām robežvērtībām, operators ir tiesīgs emisiju daudzuma aprēķiniem izmantot informāciju par attiecīgajai sadedzināšanas iekārtu grupai piemērojamo emisijas robežvērtību.

9. Papildus vispārīgajām prasībām, kuras iekļauj atļaujas nosacījumos saskaņā ar likumu "Par piesārņojumu", A un B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumos iekļauj arī šajos noteikumos minētās prasības. Vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtas operators, kura veiktā piesārņojošā darbība tiek klasificēta kā C kategorijas piesārņojošā darbība, nodrošina to šajos noteikumos minēto prasību izpildi, kas attiecināmas uz vidējas jaudas sadedzināšanas iekārtām.

10. Lielas jaudas sadedzināšanas iekārtas operatoram izsniegtās atļaujas nosacījumos ietver šādu informāciju un pasākumus, kas saistīti ar iekārtas darbības uzsākšanu (piemēram, iekārtas vai tās daļas darbības ieregulēšana vai testēšana pirms nodošanas ekspluatācijā vai pēc rekonstrukcijas saskaņā ar iekārtas tehniskajā dokumentācijā norādīto) un darbības apturēšanu: